

**ОБ АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНОМ УСТРОЙСТВЕ
РЕСПУБЛИКИ САХА (ЯКУТИЯ)**

Принят Государственным Собранием
(Ил Тумэн) Республики Саха (Якутия)
20 апреля 2023 года

Глава I. ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 1. Предмет регулирования

Настоящий Закон в соответствии с Конституцией (Основным законом) Республики Саха (Якутия) определяет понятия и принципы административно-территориального устройства Республики Саха (Якутия), регулирует вопросы административно-территориального устройства Республики Саха (Якутия) и порядок его изменения.

Статья 2. Правовая основа административно-территориального устройства

Правовую основу административно-территориального устройства составляют Конституция Российской Федерации, федеральные законы и иные нормативные правовые акты Российской Федерации, Конституция (Основной закон) Республики Саха (Якутия), настоящий Закон и иные нормативные правовые акты Республики Саха (Якутия).

Статья 3 Основные понятия, используемые в настоящем Законе

В настоящем Законе используются следующие основные понятия:

- 1) административно-территориальное устройство Республики Саха (Якутия) – территориальная организация Республики Саха (Якутия), представляющая собой систему имеющихся в Республике Саха (Якутия) административно-территориальных единиц;
- 2) административно-территориальная единица – часть территории Республики Саха (Якутия) в установленных границах с одним или несколькими населенными пунктами,

служащая территориальной основой для осуществления функций государственного управления;

3) граница административно-территориальной единицы – закрепленная в установленном законодательством порядке линия, определяющая пределы территории административно-территориальной единицы и отделяющая ее территорию от территорий других административно-территориальных единиц;

4) населенный пункт – часть территории Республики Саха (Якутия), имеющая сосредоточенную застройку в пределах установленной границы, служащая местом проживания людей и имеющая географическое название;

5) улус (район) – административно-территориальная единица в пределах установленной границы, имеющая географическое название, объединяющая в своих исторически сложившихся границах территориально и экономически связанные между собой административно-территориальные единицы;

6) город республиканского значения – административно-территориальная единица в пределах установленной границы, имеющая географическое название и статус столицы Республики Саха (Якутия), объединяющая в своих границах подчиненные ей территории;

7) наслег (сельский округ) – административно-территориальная единица в пределах установленной границы, имеющая географическое название, в состав которой входят один или несколько населенных пунктов с подчиненными территориями;

8) город республиканского подчинения – населенный пункт в пределах установленной границы, имеющий географическое название, с численностью населения не менее 9 тысяч человек, являющийся административным центром, имеющий крупное промышленное и транспортное значение, объединяющий в своих границах подчиненные территории. В исключительных случаях к категории города республиканского подчинения могут быть отнесены населенные пункты с численностью населения менее 9 тысяч человек, имеющие значительные перспективы социально-экономического развития и роста численности населения;

9) город улусного (районного) подчинения – населенный пункт в пределах установленной границы, имеющий географическое название, с развитой социально-экономической инфраструктурой городского типа, объединяющий в своих границах подчиненные территории. Статус города улусного (районного) подчинения может быть обусловлен исторически;

10) поселок городского типа – населенный пункт в пределах установленной границы, имеющий географическое название, с численностью населения

до 15 тысяч человек, которое занято в основном в отраслях промышленности, энергетики, транспорта и связи;

11) село – населенный пункт, имеющий географическое название и сосредоточенную застройку в пределах установленной границы для постоянного или преимущественного проживания и жизнедеятельности людей, население которого занято в основном в сельскохозяйственной деятельности;

12) национальное административно-территориальное образование – административно-территориальная единица в пределах установленной границы, имеющая географическое название, объединяющая в своих границах подчиненные ей территории, в местах компактного проживания коренных малочисленных народов Севера, имеющая национальный статус в соответствии с законодательством Республики Саха (Якутия);

13) административный центр – населенный пункт в составе административно-территориальной единицы, который в установленном порядке определен в качестве места нахождения органов государственной власти и (или) органов местного самоуправления;

14) образование административно-территориальной единицы – создание новой административно-территориальной единицы с наделением ее соответствующим правовым статусом, предусмотренным настоящим Законом;

15) преобразование административно-территориальной единицы – объединение, разделение административно-территориальных единиц, изменение категории или объекта классификации административно-территориального устройства Республики Саха (Якутия);

16) объединение административно-территориальных единиц – слияние или присоединение административно-территориальных единиц, при котором одна или несколько административно-территориальных единиц присоединяются к другой административно-территориальной единице, в результате чего упраздняются присоединяющиеся административно-территориальные единицы;

17) разделение административно-территориальной единицы – образование двух или более административно-территориальных единиц за счет разделения всей территории административно-территориальной единицы, которое влечет ее упразднение;

18) упразднение административно-территориальной единицы – прекращение существования (ликвидация) административно-территориальной единицы, влекущее ее исключение из учетных данных объектов административно-территориального устройства Республики Саха (Якутия);

19) закрывающийся населенный пункт – населенный пункт, находящийся в районах Крайнего Севера и приравненных к ним местностях, в отношении которого рассматривается вопрос о закрытии в соответствии с законодательством Российской Федерации;

20) Реестр административно-территориальных единиц и населенных пунктов Республики Саха (Якутия) – систематизированный перечень административно-территориальных единиц и населенных пунктов Республики Саха (Якутия).

Статья 4. Принципы административно-территориального устройства

Административно-территориальное устройство Республики Саха (Якутия) основывается на следующих принципах:

- 1) обеспечение территориальной целостности Республики Саха (Якутия) как субъекта Российской Федерации и учета ее административно-территориального деления;
- 2) обеспечение экономических и организационных условий для осуществления функций государственного управления;
- 3) учет исторически сложившейся системы расселения жителей и традиционного ведения хозяйства в Республике Саха (Якутия);
- 4) учет природно-географических условий;
- 5) учет интересов и мнения населения, проживающего на соответствующей территории.

Статья 5. Полномочия Государственного Собрания (Ил Тумэн)

Республики Саха (Якутия) по вопросам

административно-территориального устройства

К полномочиям Государственного Собрания (Ил Тумэн) Республики Саха (Якутия) по вопросам административно-территориального устройства относятся:

- 1) законодательное регулирование по вопросам административно-территориального устройства Республики Саха (Якутия);
- 2) установление административно-территориального устройства и порядка его изменения;
- 3) принятие решений об изменении административно-территориального устройства;
- 4) решение иных вопросов административно-территориального устройства Республики Саха (Якутия) в соответствии с законодательством Российской Федерации и законодательством Республики Саха (Якутия).

Статья 6. Полномочия Правительства Республики Саха (Якутия)

по вопросам административно-территориального устройства

К полномочиям Правительства Республики Саха (Якутия) по вопросам административно-территориального устройства относятся:

- 1) выдвижение инициативы об изменении административно-территориального устройства Республики Саха (Якутия);
- 2) образование уполномоченного органа по вопросам административно-территориального устройства и утверждение положения о нем;
- 3) утверждение и ведение Реестра административно-территориальных единиц и населенных пунктов Республики Саха (Якутия);
- 4) утверждение и издание официального справочника административно-территориального устройства Республики Саха (Якутия);
- 5) решение иных вопросов административно-территориального устройства Республики Саха (Якутия) в соответствии с федеральным законодательством и законодательством Республики Саха (Якутия).

Статья 7. Полномочия органов местного самоуправления

по вопросам административно-территориального устройства

К полномочиям органов местного самоуправления по вопросам административно-территориального устройства относятся:

- 1) внесение предложений об изменении административно-территориального устройства Республики Саха (Якутия) на рассмотрение органу, уполномоченному Правительством Республики Саха (Якутия);
- 2) выявление и учет мнения населения соответствующей территории по вопросам административно-территориального устройства Республики Саха (Якутия).

**Глава II. ОСНОВЫ АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНОГО
УСТРОЙСТВА РЕСПУБЛИКИ САХА (ЯКУТИЯ)**

***Статья 8. Объекты классификации административно-территориального
устройства Республики Саха (Якутия)***

1. Объектами классификации административно-территориального устройства Республики Саха (Якутия) являются улус (район), город республиканского значения, наслег (сельский округ), город, поселок городского типа, село.

Перечень улусов (районов) и города республиканского значения устанавливается Конституцией (Основным законом) Республики Саха (Якутия).

2. Населенные пункты подразделяются на следующие категории:

- 1) городские населенные пункты;
- 2) сельские населенные пункты.

Город, поселок городского типа относятся к городским населенным пунктам.

Село относится к сельскому населенному пункту.

3. В состав улуса (района), города республиканского значения входят наслег (сельский округ), городские и сельские населенные пункты.

В состав наслега (сельского округа) входят сельские населенные пункты.

4. Города подразделяются на следующие подкатегории:

- 1) города республиканского подчинения;
- 2) города улусного (районного) подчинения.

5. Отнесение городов к одной из подкатегорий, указанных в части 4 настоящей статьи, производится постановлением Государственного Собрания (Ил Тумэн) Республики Саха (Якутия).

6. Одиночные дома и иные жилые объекты, имеющие служебное назначение и (или) временный характер и непостоянный состав населения (вахтовые поселки, сайылыки, метеостанции и так далее), не являющиеся самостоятельными населенными пунктами, относятся к населенным пунктам, с которыми они связаны в территориальном и административном отношении.

7. Административно-территориальная единица может быть наделена статусом «национальное административно-территориальное образование» в соответствии с законодательством Республики Саха (Якутия).

Статья 9. Виды изменений административно-территориального устройства

1. Административно-территориальное устройство может изменяться в следующих случаях:

- 1) образование административно-территориальной единицы;
- 2) преобразование административно-территориальной единицы;
- 3) упразднение административно-территориальной единицы;
- 4) перенос административного центра административно-территориальной единицы;
- 5) присвоение наименования административно-территориальной единице и ее переименование.

2. Присвоение наименования административно-территориальным единицам и их переименование осуществляются в установленном федеральным законодательством и законодательством Республики Саха (Якутия) порядке.

3. Написание наименований административно-территориальных единиц производится на государственных языках Республики Саха (Якутия) в соответствии с законодательством о языках.

4. Изменение административно-территориального устройства Республики Саха (Якутия) отражается в Реестре административно-территориальных единиц и населенных пунктов Республики Саха (Якутия).

5. При образовании, преобразовании, упразднении административно-территориальных единиц одновременно осуществляется установление и (или) изменение границ административно-территориальных единиц.

6. Порядок изменения административно-территориального устройства Республики Саха (Якутия) и перечень необходимых документов устанавливаются постановлением Правительства Республики Саха (Якутия).

7. Особенности упразднения населенного пункта устанавливаются статьей 10 настоящего Закона.

Статья 10. Упразднение населенного пункта

1. Упразднение населенного пункта осуществляется в результате объединения (разделения) населенных пунктов. Населенный пункт также может быть упразднен при отсутствии (свыше трех лет) в нем зарегистрированного в установленном порядке населения.

2. Упразднение населенного пункта допускается с согласия жителей, постоянно или преимущественно проживающих на территории населенного пункта, выраженного представительным органом местного самоуправления, при наличии одного из следующих условий:

1) прекращение деятельности одной или нескольких организаций, располагающихся в данном населенном пункте и составляющих основу инфраструктуры и жизнеобеспечения населения, в связи с экономической нерентабельностью или признанием по решению суда несостоятельными (банкротами);

2) невозможность или экономическая нецелесообразность создания новых производств либо восстановления или перепрофилирования прекративших деятельность организаций, составляющих основу инфраструктуры и жизнеобеспечения населения;

3) отсутствие круглогодичного автотранспортного, водного сообщения, наличие естественных преград для передвижения любого вида наземного транспорта и отсутствие оборудованных посадочных площадок для воздушного транспорта, а также значительная отдаленность местности от административного центра улуса (района);

4) закрытие населенного пункта.

Статья 11. Закрытие населенного пункта и признание его закрываемым

1. Закрытие населенного пункта не является упразднением населенного пункта.

2. Населенный пункт до его упразднения признается закрытым при наличии распоряжения Правительства Российской Федерации о согласовании предложения Республики Саха (Якутия) о закрытии населенного пункта Республики Саха (Якутия).

3. Решение о признании населенного пункта закрываемым и предложение о его закрытии оформляется распоряжением Главы Республики Саха (Якутия). Предложение о закрытии населенного пункта направляется в уполномоченный федеральный орган исполнительной власти в соответствии с законодательством Российской Федерации.

4. Предложение о закрытии населенного пункта должно содержать следующие сведения об обстоятельствах, в связи с которыми предлагается закрытие населенного пункта:

природно-климатическая или техногенная катастрофа, в результате которой населенный пункт непригоден для проживания;

закрытие или ликвидация на территории населенного пункта объектов, предназначенных для обеспечения обороны страны и безопасности государства, отсутствие возможности трудоустройства высвобождаемых работников таких объектов;

закрытие или ликвидация на территории населенного пункта единственной градообразующей организации при отсутствии возможности диверсификации экономики.

5. Порядок внесения предложения о закрытии населенного пункта устанавливается Правительством Республики Саха (Якутия).

6. Гражданам Российской Федерации, выезжающим из закрываемых населенных пунктов, предоставляются жилищные субсидии (единовременные социальные выплаты) в соответствии с Федеральным законом от 17 июля 2011 года № 211-ФЗ «О жилищных субсидиях гражданам, выезжающим из закрываемых населенных пунктов в районах Крайнего Севера и приравненных к ним местностях» за счет средств федерального бюджета.

Статья 12. Границы административно-территориальной единицы

1. Границы административно-территориальной единицы не должны пересекать границы иных административно-территориальных единиц.

2. Границы административно-территориальной единицы могут не совпадать с границами муниципальных образований.

3. Установление и (или) изменение границ административно-территориальных единиц осуществляется при образовании, преобразовании, упразднении административно-территориальных единиц.

4. Границы административно-территориальной единицы вместе с их описанием устанавливаются постановлением Государственного Собрания (Ил Тумэн) Республики Саха (Якутия).

Статья 13. Картографическое обеспечение

административно-территориального устройства

1. Картографическое обеспечение административно-территориального устройства Республики Саха (Якутия) является составной частью организации административно-территориального устройства Республики Саха (Якутия) и включает в себя картографические материалы, предназначенные для определения положения и направления границ объектов административно-территориального устройства.

2. Картографическое обеспечение выполняет исполнительный орган государственной власти Республики Саха (Якутия), уполномоченный на осуществление координации работы по подготовке картографических и топографических материалов для государственных нужд Республики Саха (Якутия).

3. Положение о порядке картографического обеспечения административно-территориального устройства устанавливается постановлением Правительства Республики Саха (Якутия).

Статья 14. Учет объектов административно-территориального устройства

1. Учет объектов административно-территориального устройства Республики Саха (Якутия) осуществляется в форме Реестра административно-территориальных единиц и населенных пунктов Республики Саха (Якутия).

2. Учету и регистрации подлежат все объекты административно-территориального устройства Республики Саха (Якутия), а также изменения в административно-территориальном устройстве Республики Саха (Якутия).

3. Реестр административно-территориальных единиц и населенных пунктов Республики Саха (Якутия) и порядок его ведения утверждаются постановлением Правительства Республики Саха (Якутия).

4. Ведение Реестра административно-территориальных единиц и населенных пунктов Республики Саха (Якутия) осуществляется органом, уполномоченным Правительством Республики Саха (Якутия) по вопросам административно-территориального устройства.

5. В Реестре административно-территориальных единиц и населенных пунктов Республики Саха (Якутия) указываются официальные наименования административно-территориальных единиц и населенных пунктов на государственных языках Республики Саха (Якутия).

6. На основании Реестра административно-территориальных единиц и населенных пунктов Республики Саха (Якутия) органом, уполномоченным Правительством Республики Саха (Якутия) по вопросам административно-территориального устройства, не реже одного раза в десять лет издается официальный справочник административно-территориального устройства Республики Саха (Якутия).

Глава III. ПОРЯДОК РЕШЕНИЯ ВОПРОСОВ АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНОГО УСТРОЙСТВА РЕСПУБЛИКИ САХА (ЯКУТИЯ)

Статья 15. Общий порядок принятия решений по административно-территориальному устройству

1. Решение вопросов об административно-территориальном устройстве Республики Саха (Якутия) осуществляется Государственным Собранием (Ил Тумэн) Республики Саха (Якутия) по представлению Правительства Республики Саха (Якутия).

2. Предложения органов местного самоуправления по вопросам административно-территориального устройства рассматриваются органом, уполномоченным Правительством Республики Саха (Якутия) по вопросам административно-территориального устройства.

Статья 16. Выявление мнения населения при изменении административно-территориального устройства

1. По вопросам предполагаемых изменений административно-территориального устройства, предусмотренных настоящим Законом, в обязательном порядке выявляется мнение населения той территории, которой непосредственно касаются эти изменения.

Изменения административно-территориального устройства осуществляются с согласия населения указанной территории, выраженного решением представительного органа муниципального образования.

2. Порядок выявления мнения населения при изменении административно-территориального устройства Республики Саха (Якутия) устанавливается постановлением Правительства Республики Саха (Якутия).

3. Финансирование мероприятий, связанных с выявлением мнения населения, осуществляется:

1) за счет средств местного бюджета – при проведении опроса по инициативе органов местного самоуправления или жителей муниципального образования;

2) за счет средств государственного бюджета Республики Саха (Якутия) – при проведении опроса по инициативе органов государственной власти Республики Саха (Якутия).

Статья 17. Ограничения в решении вопросов

административно-территориального устройства

1. На период между днем назначения выборов, референдума и днем официального опубликования результатов соответствующих выборов, референдума изменения административно-территориального устройства на территории, входящей в избирательный округ, округ референдума, где проходят соответствующие выборы, референдум, не допускаются.

2. Решения об изменениях административно-территориального устройства могут быть приостановлены Государственным Собранием (Ил Тумэн) Республики Саха (Якутия) в связи с подготовкой и проведением Всероссийской переписи населения, а также в случаях, установленных частью 1 настоящей статьи.

Статья 18. Разрешение разногласий по вопросам

административно-территориального устройства

1. Разногласия по вопросам административно-территориального устройства Республики Саха (Якутия) могут быть урегулированы по инициативе одной из заинтересованных сторон путем переговоров между сторонами с участием органа, уполномоченного Правительством Республики Саха (Якутия) по вопросам административно-территориального устройства.

2. Порядок урегулирования разногласий по вопросам административно-территориального устройства Республики Саха (Якутия) устанавливается постановлением Правительства Республики Саха (Якутия).

3. Решение, принятое в порядке, указанном в части 2 настоящей статьи, учитывается при принятии решения Государственным Собранием (Ил Тумэн) Республики Саха (Якутия) об изменении административно-территориального устройства Республики Саха (Якутия).

Статья 19. Информирование федеральных органов исполнительной власти, органов местного самоуправления и населения об изменениях административно-территориального устройства

1. Правительство Республики Саха (Якутия) обеспечивает доведение до сведения федеральных органов исполнительной власти, уполномоченных в сферах статистики, геодезии и картографии, государственного геодезического надзора, а также органов местного самоуправления и населения информации об изменениях административно-территориального устройства Республики Саха (Якутия).

2. Порядок информирования федеральных органов исполнительной власти, органов местного самоуправления и населения об изменениях административно-территориального устройства Республики Саха (Якутия) устанавливается постановлением Правительства Республики Саха (Якутия).

Глава IV. ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 20. Порядок вступления в силу настоящего Закона

Настоящий Закон вступает в силу по истечении десяти дней после дня его официального опубликования.

Статья 21. Признание утратившими силу отдельных законодательных актов

Со дня вступления в силу настоящего Закона признать утратившими силу:

1) Закон Республики Саха (Якутия) от 6 июля 1995 года 3 № 77-I «Об административно-территориальном устройстве Республики Саха (Якутия)»;

2) Закон Республики Саха (Якутия) от 11 декабря 2002 73-3 № 497-II «О внесении изменений в Закон Республики Саха (Якутия) «Об административно-территориальном устройстве Республики Саха (Якутия)»;

3) Закон Республики Саха (Якутия) от 29 декабря 2004 года 196-З № 395-III
«О внесении изменений и дополнений в Закон Республики Саха (Якутия)
«Об административно-территориальном устройстве Республики Саха (Якутия)»;

4) Закон Республики Саха (Якутия) от 26 марта 2015 года 1426-З № 407-V
«О внесении изменений в статьи 7 и 9 Закона Республики Саха (Якутия)
«Об административно-территориальном устройстве Республики Саха (Якутия)».

Глава Республики Саха (Якутия)

г. Якутск, 3 мая 2023 г.

2629 - 3 № 1169-VI

А.НИКОЛАЕВ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

УУРААХ

**О Законе Республики Саха (Якутия)
«Об административно-территориальном устройстве
Республики Саха (Якутия)»**

Государственное Собрание (Ил Тумэн) Республики Саха (Якутия)
п о с т а н о в л я е т:

1. Принять Закон Республики Саха (Якутия) «Об административно-территориальном устройстве Республики Саха (Якутия)» и направить его для подписания и обнародования Главе Республики Саха (Якутия).
2. Опубликовать настоящее постановление в республиканских газетах «Якутия», «Саха сирэ», «Ил Тумэн» и на «Официальном интернет-портале правовой информации» (www.pravo.gov.ru).
3. Настоящее постановление вступает в силу с момента его принятия.

Председатель Государственного Собрания

(Ил Тумэн) Республики Саха (Якутия)

А.ЕРЕМЕЕВ

г.Якутск, 20 апреля 2023 года

З № 1170-VI

САХА ӨРӨСПҮҮБҮЛҮКЭТИН ДЬАҤАНАР-САБАРДЫЫР СИРДЭЭХ ТЭРИЛЛИТИН ТУҤУНАН

Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Түмэнэ
2023 сыл муус устар 20 күнүгэр ылынна

I БАС. УОПСАЙ БАЛАҤЫАНҤА

1 ыстатыйа. Сүрүннүүр эйгэтэ

Бу Сокуон Саха Өрөспүүбүлүкэтин Төрүт сокуонугар сөп түбэһиннэрэн Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин өйдөбүлүн уонна тускулун быһаарар, Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин боппуруостарын уонна ону уларытыы бэрээдэгин сүрүннүүр.

2 ыстатыйа. Дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллии быраабын төрүтэ

Дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллии быраабын төрүтэ Россия Федерациятын Конституциятыгар, Россия Федерациятын федеральнай сокуоннарыгар уонна атын нуормалыыр быраап аакталарыгар, Саха Өрөспүүбүлүкэтин Төрүт сокуонугар, бу Сокуонна уонна Саха Өрөспүүбүлүкэтин атын нуормалыыр быраап аакталарыгар олобуар.

3 ыстатыйа. Бу Сокуонна туттуллар сүрүн өйдөбүллэр

Бу Сокуонна манньк сүрүн өйдөбүллэр туттуллаллар:

1) Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитэ – Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр баар дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыылар тиһиктэрин көрдөрөр Саха Өрөспүүбүлүкэтин сирдээби-уоттаабы тэриллитэ;

2) дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыы – судаарыстыбаннай салайыы аналын толорууга сирдээби-уоттаабы төрүтүнэн буолар олохтоммут кыраныысса чэрчитинэн биир эбэтэр хас даҕаны нэһилиэнньэлээх пууннаах Саха Өрөспүүбүлүкэтин сирин-уотун сорҕото;

3) дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыы кыраныыссата – дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыы сирин-уотун чэрчитин быһаарар уонна ол сирин-уотун атын дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыылар сирдэриттэн-уоттарыттан туспа араарар сокуонунан олохтоммут бэрээдэгинэн сыһарыллыыг бэлиэ;

4) нэһилиэнньэлээх пуун – дьон олохсуйан олорор уонна географиятын быһыытынан ааттаах-суоллаах нэһилиэнньэлээх пуун олохтоммут кыраныысса чэрчитинэн түмүллүбүт тутуулардаах Саха Өрөспүүбүлүкэтин сабардыыр сирин сорбото;

5) улуус (оройуон) – былыргыттан үөскээбит кыраныыссатыгар сир-уот уонна экэниэмикэ өтгүнэн бэйэ-бэйэлэрин кытта ситимнээх дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыылары бииргэ түмэр, географиятын быһыытынан ааттаах-суоллаах олохтоммут кыраныысса чэрчитинэн баар дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыы;

6) өрөспүүбүлүкэтээҕи суолталаах куорат – бэйэтин кыраныыссатыгар киниэхэ бас бэринэр сир-уоту бииргэ түмэр, географиятын быһыытынан ааттаах-суоллаах уонна Саха Өрөспүүбүлүкэтин киин куората анал туруктаах олохтоммут кыраныысса чэрчитинэн баар дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыы;

7) нэһилиэк (тыа сиринээҕи уокурук) – бэйэтин иһигэр бас билэр сирдээх-уоттаах биир нэһилиэнньэлээх пуун эбэтэр хас даҕаны нэһилиэнньэлээх пуун киирэр, географиятын быһыытынан ааттаах-суоллаах олохтоммут кыраныысса чэрчитинэн баар дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыы;

8) өрөспүүбүлүкэтээҕи бас бэриннэриилээх куорат – географиятын быһыытынан ааттаах-суоллаах, 9 тыһыынчаттан аҕыйаҕа суох ахсааннаах нэһилиэнньэлээх, бырамыысыланнас уонна тырааныспар өтгүнэн улахан суолталаах дьаһалталаах киин буолар, бэйэтин кыраныыссатыгар бас билэр сир-уоту бииргэ түмэр олохтоммут кыраныысса чэрчитинэн баар нэһилиэнньэлээх пуун. Ураты түбэлтэҕэ өрөспүүбүлүкэтээҕи бас бэриннэриилээх куорат категориятыгар 9 тыһыынчаттан аҕыйаҕа суох ахсааннаах нэһилиэнньэлээх, олоҕо-дьаһаҕа уонна экэниэмикэтэ сайдар уонна нэһилиэнньэтин ахсаана элбиир кэскиллээх нэһилиэнньэлээх пууннар кириэхтэрин сөп;

9) улуустааҕы (оройуоннааҕы) бас бэриннэриилээх куорат – географиятын быһыытынан ааттаах-суоллаах, олох-дьаһах уонна экэниэмикэ өтгүнэн сайдыылаах ис тутуллаах куорат тииптээх, бэйэтин кыраныыссатыгар бас бэринэр сир-уоту бииргэ түмэр олохтоммут кыраныысса чэрчитинэн баар нэһилиэнньэлээх пуун. Улуустааҕы (оройуоннааҕы) бас бэриннэриилээх куорат анал туруга устуоруйаҕа олобуруон сөп;

10) куорат тииптээх бөһүөлөк – географиятын быһыытынан ааттаах-суоллаах, сүрүннээн бырамыысыланнас, энэргизтикэ, тырааныспар уонна сибээс салааларыгар үлэлиир

15 тыһыынчаҕа диэри ахсааннаах нэһилиэнньэлээх олохтоммут кыраныысса чэрчитинэн баар нэһилиэнньэлээх пуун;

11) сэлиэнньэ – география быһыытынан ааттаах-суоллаах уонна дьон-сэргэ мэлдьи эбэтэр үксүгэр олороругар уонна үлэлииригэр аналлаах, нэһилиэнньэтэ сүрүннээн тыа хаһаайыстыбатын үлэтинэн дьарыктанар, олохтоммут кыраныыссатын чэрчитинэн түмүллүбүт тутуулардаах нэһилиэнньэлээх пуун;

12) национальнай дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллии – географиятын быһыытынан ааттаах-суоллаах, бэйэтин кыраныыссатыгар киниэхэ бас бэринэр сири-уоту бииргэ түмэр, Саха Өрөспүүбүлүкэтин сокуонугар сөп түбэһиннэрэн национальнай анал туруктаах, Хоту дойду төрүт олохтоох аҕыйах ахсааннаах норуоттара төбүрүүннээн олорор сирдэригэр олохтоммут кыраныысса чэрчитинэн баар дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыы;

13) дьаһалта киинэ – олохтоммут бэрээдэгинэн судаарыстыбаннай былаас уорганнара уонна (эбэтэр) олохтоох салайыныы уорганнара баар сирдэрин быһыытынан быһаарыллыбыт дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыы састаабыгар киирэр нэһилиэнньэлээх пуун;

14) дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыыны тэрийии – бу Сокуонунан көрүллүбүт быраап өтгүнэн тустаах анал туругу биэрэн туран сана дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыыны тэрийии;

15) дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыыны уларытан тэрийии – дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыылары холбоһун, араартааһын, Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин категориятын эбэтэр классификациятын эбийиэгин уларытыы;

16) дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыыны холбоһун – дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыылары силлиһиннэри эбэтэр холбоһун, онуоха биир эбэтэр хас даҕаны дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыы атын дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыыга холбоһор, ол түмүгэр холбоһуулар дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыылар эһиллэллэр;

17) дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыыны араартааһын – дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыы сабардыыр сири-уотун барытын араартааһын суотугар икки эбэтэр онтон элбэх дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыыны тэрийии, ол дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыыны эһиигэ тиэрдэр;

18) дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыыны эһии – Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин эбийиэктэрин учуотун көрдөрүүлэриттэн таһаарыыга тиэрдэр дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыыны суох оноруу;

19) сабыллар нэһилиэнньэлээх пуун – Россия Федерациятын сокуонугар сөп түбэһиннэрэн сабар туһунан боппуруос көрүллэр Уһук Хоту оройуоннарыгар уонна ологорго тэннэниллибит сирдэргэ баар нэһилиэнньэлээх пуун;

20) дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыылар уонна нэһилиэнньэлээх пууннар Реестрдэрэ – Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыыларын уонна нэһилиэнньэлээх пууннарын биир тиһиктэммит кэрискэтэ.

4 ыстатыйа. Дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллии тускуллара

Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллиитэ манньк тускулларга олобулар:

1) Саха Өрөспүүбүлүкэтин сирэ-уота Россия Федерациятын субъектин быһыытынан биир кэлим буолуутун уонна кини дьаһанар-сабардыыр сирдээх-уоттаах араарыллыытын учуотун хааччыйыы;

2) судаарыстыбаннай салайыы анализ толорууга экэниэмикэ уонна тэрийии өтгүнэн усулуобуйаны хааччыйыы;

3) Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр олохтоохтор тарҕанан ологор уонна үгэс буолбут хаһаайыстыбаларын дьарыгын быһыргыттан үөскээбит тиһигин аахсыы;

4) айылҕа, география усулуобуйатын аахсыы;

5) туһааннаах сиргэ-уокка олохсуйан ологор дьон-сэргэ туһун уонна санаатын аахсыы.

5 ыстатыйа. Дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллии боппуруоһугар Саха

Өрөспүүбүлүкэтин Ил Түмэнин болумуочуйата

Дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллии боппуруоһугар Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Түмэнин болумуочуйатыгар манньктар киирэллэр:

1) Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин боппуруостарын сокуонунан сүрүннээһин;

2) дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллиини уонна ону уларытыы бэрээдэгин олохтооһун;

3) дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллиини уларытыы туһунан быһаарыыны ылыныы;

4) Россия Федерациятын сокуонугар уонна Саха Өрөспүүбүлүкэтин сокуонугар сөп түбэһиннэрэн Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин атын боппуруостарын быһаарыы.

**6 ыстатыйа. Дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллии боппуруоһугар Саха
Өрөспүүбүлүкэтин Бырабыыталыстыбатын болумуочуйата**

Дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллии боппуруоһугар Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бырабыыталыстыбатын болумуочуйатыгар киирэллэр:

- 1) Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин уларытыы туһунан көбүлээһини киллэри;
- 2) дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллии боппуруоһугар болумуочуйалаах уорганы тэрийии уонна ол туһунан балаһыанньаны бигэргэти;
- 3) дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыылар уонна нэһилиэнньэлээх пууннар Реестрдарын бигэргэти уонна толоруу;
- 4) Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин дьин таһымнаах ыйынныгы бигэргэти уонна бэчээттээн таһаары;
- 5) федеральной сокуонга уонна Саха Өрөспүүбүлүкэтин сокуонугар сөп түбэһиннэрэн Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин атын боппуруостарын быһаары.

**7 ыстатыйа. Дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллии боппуруоһугар олохтоох
салайыны уорганнарын болумуочуйата**

Дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллии боппуруоһугар олохтоох салайыны уорганын болумуочуйатыгар манньктар киирэллэр:

- 1) Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин уларытыы туһунан этиини Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бырабыыталыстыбатын болумуочуйалаах уорганын көрүүтүгэр киллэри;
- 2) Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин боппуруоһугар туһааннаах сиргэ-уокка олорор дьон-сэргэ санаатын билии уонна ону аахсы.

**II БАС. САХА ӨРӨСПҮҮБҮЛҮКЭТИН ДЬАҤАНАР-САБАРДЫЫР
СИРДЭЭХ ТЭРИЛЛИТИН ТӨРҮТТЭРЭ**

**8 ыстатыйа. Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин
кылаастарынан наардааһынын эбийиэктэрэ**

1. Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин кылаастарынан наардааһынын эбийиэктэринэн улуус (оройуон), өрөспүүбүлүкэтээҕи суолталаах куорат, нэһилиэк (тыа сиринээҕи уокурук), куорат, куорат тииптээх бөһүөлэк, сэлиэнньэ буолаллар.

Улуус (оройуон) уонна өрөспүүбүлүкэтээҕи суолталаах куорат кэрискэтэ Саха Өрөспүүбүлүкэтин Төрүт сокуонунан олохтонор.

2. Нэһилиэнньэлээх пууннар манньк категорияларга арахсаллар:

- 1) куораттааҕы нэһилиэнньэлээх пуун;
- 2) тыа сиринээҕи нэһилиэнньэлээх пуун.

Куорат, куорат тииптээх бөһүөлөк куораттааҕы нэһилиэнньэлээх пуунна киирэллэр.

Сэлиэнньэ тыа сиринээҕи нэһилиэнньэлээх пуунга киирэр.

3. Улуус (оройуон), өрөспүүбүлүкэтээҕи суолталаах куорат састаабыгар нэһилиэк (тыа сиринээҕи уокурук), куораттааҕы уонна тыа сиринээҕи нэһилиэнньэлээх пууннар киирэллэр.

Нэһилиэк (тыа сиринээҕи уокурук) састаабыгар тыа сиринээҕи нэһилиэнньэлээх пууннар киирэллэр.

4. Куораттар манньк хос категорияларга арахсаллар:

- 1) өрөспүүбүлүкэтээҕи бас бэриннэриилээх куораттар;
- 2) улуустааҕы (оройуоннааҕы) бас бэриннэриилээх куораттар.

5. Куораттары бу ыстатыа 4 чааһыгар ыйылыбыт хос категориялартан биирдэстэригэр киллэрии Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Түмэнин уурааҕынан онгоһуллар.

6. Үлэҕэ аналлаах уонна (эбэтэр) быстах кэмнээх уонна уларыа сылдьар састааптаах нэһилиэнньэлээх (баахтанан үлэ бөһүөлөгэ, сайылык, метеостанция уонна да атыттар) тутулуга суох нэһилиэнньэлээх пуун буолбатах туспа турар дьиэлэр уонна атын олорор дьиэ эбийиэктэрэ кинилэр сир-уот уонна дьаһалта өтгүнэн сибээстээх нэһилиэнньэлээх пууннарыгар киирэллэр.

7. Дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыыга Саха Өрөспүүбүлүкэтин сокуонугар сөп түбэһиннэрэн «национальной дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллии» анал туруга бэриллиэн сөп.

9 ыстатыа. Дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллиини уларытыы көрүннэрэ

1. Дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллии манньк түбэлтэлэргэ уларыыан сөп:

- 1) дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыыны тэрийии;
- 2) дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыыны уларытан тэрийии;
- 3) дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыыны эһии;
- 4) дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыы дьаһалтатын киинин көһөрүү;
- 5) дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыыга ааты биэри уонна аатын уларытыы.

2. Дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыыларга ааты биэри уонна аатын уларытыы федеральной сокуонунан уонна Саха Өрөспүүбүлүкэтин сокуонунан олохтоммут бэрээдэгинэн оноһулар.

3. Дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыылар ааттара тыллар тустарынан сокуонна сөп түбэһиннэрэн Саха Өрөспүүбүлүкэтин судаарыстыбаннай тылларынан суруллар.

4. Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин уларытыы дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыылар уонна нэһилиэнньэлээх пууннар Реестрдарыгар көрдөрүллэр.

5. Дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыылары тэрийиигэ, уларытан тэрийиигэ, эһиигэ дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыы кыраныыссатын олохтооһун уонна (эбэтэр) ону уларытыы тэнинэн оноһулар.

6. Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин уларытыы бэрээдэгэ уонна онуоха наадалаах докумуон кэрискэтэ Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бырабыыталыстыбатын уураабынан олохтонор.

7. Нэһилиэнньэлээх пууну эһии уратылары бу Сокуон 10 ыстатыйатынан олохтонолор.

10 ыстатыйа. Нэһилиэнньэлээх пууну эһии

1. Нэһилиэнньэлээх пууну эһии нэһилиэнньэлээх пуунары холбооһун (араартааһын) түмүгэр оноһулар. Нэһилиэнньэлээх пуунна олохтоммут бэрээдэгинэн регистрациялаах нэһилиэнньэтэ суох буоллабына (үс сылтан ордук), ол нэһилиэнньэлээх пуун эһилиэн сөп.

2. Олохтоох салайыныы талылар уоргана биллэрбит нэһилиэнньэлээх пуунун эһии нэһилиэнньэлээх пуун сиригэр-уотугар мэлдьи эбэтэр үксүгэр олорор олохтоохтор сөбүлэһиилэринэн оноһулар, бу усулуобуйалартан биридэстэрэ баар буоллабына:

1) экэниэмикэ барыһа суоһуттан эбэтэр ыйыллыбыт нэһилиэнньэлээх пуунна баар ис тутул уонна дьон-сэргэ олоһун-дьаһабын хааччыйыы төрүтэ буолар биир эбэтэр хас даһаны тэрилтэ үлэтин тохтотуу эбэтэр суут быһаарыытынан кыаға суоһунан (монкуруут барыытынан) билини;

2) саһа үлэни тэрийии эбэтэр үлэтэ тохтообут ис тутулу уонна дьон-сэргэ олоһун-дьаһабын хааччыйыы төрүтэ буолар тэрилтэни чөлүгэр түһэри эбэтэр хайысхатын уларытыы кыаллыбат эбэтэр экэниэмикэ өттүнэн таһаарыыта суох буоллабына;

3) төгүрүк сыл устата массыына, уу тырааныспарын сырыыта суох, сиринэн айанныыр тырааныспар бары көрүннэрин сырыыларыгар айылға моһоло баар уонна салгын

тырааныспара түһэригэр аналлаах быһаһаакка суох буоллабына, ону тэнэ бу сир улуус (оройуон) дьаһалтатын кииниттэн балачча ыраах сытар буоллабына;

4) нэһилиэнньэлээх пууну сабыы.

11 ыстатыйа. Нэһилиэнньэлээх пууну сабыы уонна ону сабылларынан билини

1. Нэһилиэнньэлээх пууну сабыы нэһилиэнньэлээх пууну эһии быһыытынан аабышыбат.

2., Саха Өрөспүүбүлүкэтин нэһилиэнньэлээх пуунун сабыы туһунан Саха Өрөспүүбүлүкэтин этиитин сөбүлэһиннэри туһунан Россия Федерациятын Бырабыыталыстыбатын дьаһала баар буоллабына нэһилиэнньэлээх пуун эһилиэр диэри сабыллыбытынан билиниллэр.

3. Нэһилиэнньэлээх пууну сабылларынан билини туһунан быһаарыы уонна ону сабыы туһунан этии Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Дарханын дьаһалынан толоруллар. Нэһилиэнньэлээх пууну сабыы туһунан этии Россия Федерациятын сокуонугар сөп түбэһиннэрэн толорор быһаас болумуочуйалаах федеральной уорганьгар ытыллар.

4. Нэһилиэнньэлээх пууну сабыы туһунан этиигэ нэһилиэнньэлээх пууну сабыы ханнык быһыыга-майгыга олоҕурбутун туһунан маньык сибидиэнньэ баар буолуохтаах:

нэһилиэнньэлээх пууну олорорго табыгаһа суох онорор айылҕа-климат өтгүнэн эбэтэр техногеннай майгыннаах быһылаан;

нэһилиэнньэлээх пуун сиригэр-уотугар дойду көмүскэлин уонна судаарыстыбаҕа куттал суох буолуутун хааччыйар аналлаах эбийиэктэри сабыы эбэтэр суох оноруу, маньык эбийиэктэртэн босхоломмут үлэһиттэри үлэнэн хааччыйы кыаллыбата;

экэниэмикэ барыһа үрдээбэтиттэн нэһилиэнньэлээх пуун сиригэр-уотугар куорат тутуутун соҕотох тэрилтэтин сабыы эбэтэр суох оноруу.

5. Нэһилиэнньэлээх пууну сабыы туһунан этиини киллэри бэрээдэгин Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бырабыыталыстыбата олохтуур.

6. Сабыллар нэһилиэнньэлээх пууннартан көһөн барар Россия Федерациятын гражданныгар «Уһук Хоту дойду оройуоннарыгар уонна олорго тэннэниллибит сирдэргэ сабыллар нэһилиэнньэлээх пууннартан көһөн барар гражданнырга дьэ-уот субсидиятын туһунан» 2011 сыл от ыйын 17 күнүнээҕи 211-ФС №-дээх Федеральной сокуонна сөп түбэһиннэрэн федеральной бүддьүөт үбүн суотугар дьэ-уот субсидията (биир кэмнээх социальной төлөбүр) бэриллэр.

12 ыстатыйа. Дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыы кыраныссалара

1. Дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыы кыраныссалара атын дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыылар кыраныссаларын быһа ааһыа суохтаах.
2. Дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыы кыраныссалара муниципальной тэриллиилэр кыраныссаларын кытта сөп түбэһимизэн сөп.
3. Дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыылар кыраныссаларын олохтоонун уонна (эбэтэр) уларытыы дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыыны тэрийиигэ, уларытан тэрийиигэ, эһиигэ оһоһулар.
4. Дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыы кыраныссалара оһор ойуулаан суруһууларын кытта бииргэ Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Түмэнин уураабынан оһохтоһор.

13 ыстатыйа. Дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллии картографиянан хааччылыыта

1. Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин картографиянан хааччылыыта Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин тэрийи арахсыһпат сорботунан буоһар уонна онно дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллии эбийиэктэрин кыраныссаларын балаһанньатын уонна хайыһхатын быһаарыыга аһаллаах картография матырыһаала киирэр.
2. Картографиянан хааччыыыны Саха Өрөспүүбүлүкэтин судаарыһтыбаннай наадыйыытыгар аһаан картография уонна топография матырыһаалын бэлэмнээһин үлэтин сүрүннээһингэ болоһуочуйалаах Саха Өрөспүүбүлүкэтин судаарыһтыбаннай быһааһын тоһорор уорган аһорор.
3. Дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллиини картографиянан хааччыыы бэрээдэгин туһунан балаһанньа Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бырабыһталыһтыбатын уураабынан оһохтоһор.

14 ыстатыйа. Дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллии эбийиэктэрин учуота

1. Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин эбийиэктэрин учуота Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх араарыллыыларын уонна нэһилиэнньэлээх пууннарын Реестрин көрүнүнэн оһоһулар.
2. Учукка уонна регистрацияға дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллии бары эбийиэктэрэ, итиэннэ Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллиигэ уларытыылар түбэһэллэр.

3. Дьяһанар-сабардыр сирдээх араарыллыылар уонна нэһилиэнньэлээх пууннар Реестрдэрэ уонна ону толоруу бэрээдэгэ Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бырабыыталыстыбатын уурааҕынан бигэргэтиллэр.

4. Дьяһанар-сабардыр сирдээх араарыллыылар уонна нэһилиэнньэлээх пууннар Реестрдэрин дьяһанар-сабардыр сирдээх тэриллии боппуруоһугар Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бырабыыталыстыбатыттан болумуочуйалаах уорган толорор.

5. Дьяһанар-сабардыр сирдээх араарыллыылар уонна нэһилиэнньэлээх пууннар Реестрдэригэр дьяһанар-сабардыр сирдээх араарыллыылар уонна нэһилиэнньэлээх пууннар Саха Өрөспүүбүлүкэтин судаарыстыбаннай тылларынан дьин таһымнаах ааттара ыйыллар.

6. Дьяһанар-сабардыр сирдээх араарыллыылар уонна нэһилиэнньэлээх пууннар Реестрдэригэр олобуран дьяһанар-сабардыр сирдээх тэриллии боппуруоһугар Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бырабыыталыстыбатыттан болумуочуйалаах уорган уон сылга бииртэн сэдэбэ суох Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьяһанар-сабардыр сирдээх тэриллитин дьин таһымнаах ыйынныгыгын бэчээттээн таһаарар.

III БАС. САХА ӨРӨСПҮҮБҮЛҮКЭТИН ДЬАҤАНАР-САБАРДЫР СИРДЭЭХ ТЭРИЛЛИТИН БОППУРОУОСТАРЫН БЫҤААРЫ БЭРЭЭДЭГЭ

15 ыстатыйа. Дьяһанар-сабардыр сирдээх тэриллителигэр быһаары ылыны уонсай бэрээдэгэ

1. Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьяһанар-сабардыр сирдээх тэриллитин туһунан боппуруоһу Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бырабыыталыстыбатын түһэриитинэн Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Түмэнэ быһаарар.

2. Дьяһанар-сабардыр сирдээх тэриллии боппуруоһугар олохтоох салайыны уорганнарын этиилэрин дьяһанар-сабардыр сирдээх тэриллии боппуруоһугар Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бырабыыталыстыбатыттан болумуочуйалаах уорган көрөр.

16 ыстатыйа. Дьяһанар-сабардыр сирдээх тэриллиини уларытыга нэһилиэнньэ санаатын билии

1. Бу Сокуонунан көрүллүбүт дьяһанар-сабардыр сирдээх тэриллиини уларыты сабадаланар боппуруоһугар булгуччулаах бэрээдэгинэн бу уларыты быһаччы таарыйар сирин-уотун нэһилиэнньэтин санаата болҕомтоҕо ылыллар. Дьяһанар-сабардыр сирдээх тэриллиини уларыты муниципальнай тэриллии талылар уорганын быһаарытыгар этиллэр бу сир-уот нэһилиэнньэтин сөбүлэнинэн олохтонор.

2. Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин уларытыга нэһилиэннэ санаатын билии бэрээдэгэ Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бырабыыталыстыбатын уураабынан олохтонор.

3. Нэһилиэннэ санаатын билиини кытта сибээстээх дьаһалы үбүлээһин манньктар суоттарыгар оноһулар:

1) олохтоох бүддьүөт үбүн суотугар – олохтоох салайыныы уорганнарын эбэтэр муниципальнай тэриллии олохтоохторун көбүлээһиннэринэн ыйытыгы ытыгыга;

2) Саха Өрөспүүбүлүкэтин бүддьүөтүн үбүн суотугар – Саха Өрөспүүбүлүкэтин судаарыстыбаннай былааһын уорганнарын көбүлээһиннэринэн ыйытыгы ытыгыга.

17 ыстатыйа. Дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллии боппуруоһун быһаарыга хааччахтааһын

1. Быыбары, референдуму анааһын күнүн уонна туһааннаах быыбар, референдум түмүгүн дьин таһымнаах бэчээккэ таһаарыы күнүн икки ардыларынаағы кэм быыбардыыр уокурук, референдум уокуругар киирэр сир-уот дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин уларытыы көнүллэммэт.

2. Дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллиини уларытыы туһунан быһаарыыны Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Түмэнэ Бүтүн Россиятаағы нэһилиэннэ биэрэпиһин бэлэмнээһининэн уонна ытыгынан сибээстээн, итиэннэ бу ыстатыйа 1 чааһыгар олохтоммут түбэлтэлэргэ тохтотуон сөп.

18 ыстатыйа. Дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллии боппуруоһугар хайдыһыны быһаарыы

1. Дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллии боппуруоһугар утарсыы Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин боппуруоһун быһаарыыга Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бырабыыталыстыбатыттан болумуочуйалаах уорган кыттыылаах тустаах өрүттэртэн биирдэстэрин көбүлээһининэн өрүттэр икки ардыларыгар кэпсэтинэн сүрүннэниэн сөп.

2. Дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллии боппуруоһугар утарсыыны сүрүннээһин бэрээдэгэ Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бырабыыталыстыбатын уураабынан олохтонор.

3. Бу ыстатыйа 2 чааһыгар ыйыллыбыт бэрээдэгинэн ылыныллыбыт быһаарыы Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин уларытыы туһунан Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Түмэнин быһаарыытын ылыныыга аахсыллар.

19 ыстатыйа. Дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллиини уларытыы туһунан толорор былаас федеральной уорганнарын, олохтоох салайыныы уорганнарын уонна нэһилиэнньэни иһитиннэрии-биллэри

1. Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бырабыыталыстыбата Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин уларытыы туһунан иһитиннэрии-биллэри статистика, геодезия уонна картография, судаарыстыбаннай геодезия кэтэбилин эйгэтигэр болумуочуйалаах толорор былаас федеральной уорганнарын, итиэннэ Саха Өрөспүүбүлүкэтин олохтоох салайыныытын уорганнарын уонна нэһилиэнньэ билиилэригэр тиэрдиллиитин хааччыйар.

2. Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин уларытыы туһунан толорор былаас федеральной уорганнарын, олохтоох салайыныы уорганнарын уонна нэһилиэнньэни иһитиннэрии-биллэри бэрээдэгэ Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бырабыыталыстыбатын уураабынан олохтонор.

IV БАС. ТҮМҮК БАЛАҤЫАНҤА

20 ыстатыйа. Бу Сокуон күүһүгэр кириитин бэрээдэгэ

Бу Сокуон дьин таһымнаах бэчээккэ тахсыбыт күнүн кэнниттэн уон күн аасытын кэннэ күүһүгэр киирэр.

21 ыстатыйа. Тустаах сокуон суолталаах аакталары күүстэрин сүтэрбиттэринэн билини

Бу Сокуон күүһүгэр киирбит күнүттэн ыла күүстэрин сүтэрбиттэринэн билинэргэ:

1) «Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин туһунан» 1995 сыл от ыйын 6 күнүнээҕи С 77-1 №-дээх Саха Өрөспүүбүлүкэтин Сокуонун;

2) «Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин туһунан» Саха Өрөспүүбүлүкэтин Сокуонугар уларытыылары киллэри туһунан» 2002 сыл ахсынны 11 күнүнээҕи 73-С 497-II №-дээх Саха Өрөспүүбүлүкэтин Сокуонун;

3) «Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин туһунан» Саха Өрөспүүбүлүкэтин Сокуонугар уларытыылары уонна эбиилэри киллэри туһунан» 2004 сыл ахсынны 29 күнүнээҕи 196-С 395-III №-дээх Саха Өрөспүүбүлүкэтин Сокуонун;

4) «Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьаһанар-сабардыыр сирдээх тэриллитин туһунан» Саха Өрөспүүбүлүкэтин Сокуонун 7 уонна 9 ыстатыйаларыгар уларытыылары киллэри туһунан» 2015 сыл кулун тутар 26 күнүнээҕи 1426-С 407-V №-дээх Саха Өрөспүүбүлүкэтин Сокуонун.

Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Дархана

Дьокуускай к., 2023 сыл ахсынньы 29 күнүгү

2629 – С 1169-VI №-дээх

А. НИКОЛАЕВ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

УУРААХ

**«САХА ӨРӨСПҮҮБҮЛҮКЭТИН ДЬАНАНАР-САБАРДЫЫР СИРДЭЭХ
ТЭРИЛЛИИТИН ТУҢУНАН» САХА ӨРӨСПҮҮБҮЛҮКЭТИН СОКУОНУН ТУҢУНАН**

Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Түмэнэ уураар:

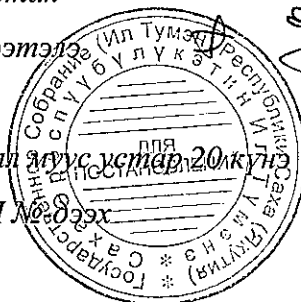
1. «Саха Өрөспүүбүлүкэтин дыһанар-сабардыыр сирдээх тэриллиитин туһунан» Саха Өрөспүүбүлүкэтин Сокуонун ылынарга уонна ону Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Дархана илии баттыырыгар уонна бар дьонно биллэрэригэр анаан ыытарга.
2. Бу уураабы «Якутия», «Саха сирэ», «Ил Түмэн» өрөспүүбүлүкэ хаһыаттарыгар уонна «Правовой иһитиннэри дьин таһымнаах интернет-порталыгар» (www.pravo.gov.ru) бэчээттээн таһаарарга.
3. Уураах ылыныллыабыттан ыла күүһүгэр киирэр.

Саха Өрөспүүбүлүкэтин

Ил Түмэнин Бэрэссэдээтэлэ

Дьокуускай к., 2023 сыл муус устар 20 күнэ

С 1170-VI № дээх

А.ЕРЕМЕЕВ